

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Elofizetési árak:		Videkre küldve:	
Helyben:			
Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 16 kor. — fill.		
Fel évre . . . 5 . . .	Fel évre . . . 8 . . .		
Negyed évre . . . 2 . . . 30 . . .	Negyed évre . . . 4 . . .		
Egy óra . . . 1 . . .	Egy óra . . . 1 . . . 70 . . .		
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat-hasadós perit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szó 4 fillér.

Éljen dr. Bakonyi Samu.

Szivem reszket az örömtől, midőn nevét leírom.

Mikor először vont szép gondolatok verőfénytől ragyogó homlokára dicskoszort a népszerűség: boldogságtól túlaradó érzésem könyzáporba tört ki s örömkönyeimen keresztül glóriás sugározón vette körül azt az erős koponyát, melybe a teremtő bölkezése többet adott az észből, mint az enyémbe s mint még egy néhány millió hozzám hasonló embertársaméba. De jó helyre adta, mert a kinek adta, az azt csak jóra, szépre, nemesre használja.

Évtizedek óta ismerem szívének még a legtitkosabb dobogását is s tanúságot tehetek a felől, hogy ezt a hatalmas nagy szívet mindenkor csak a legnemesebb érzések dobogtatták.

Kristálytisza jellemének átlátszó mélységeibe belemerült vizsgáló tekintetem naponta; előbb csak vizsgáló volt, később állandóan csodáló lett ez a tekintet, mert abban a tükör tisztaságú pataokban még csak egy por szemnyi szennyet se tudtam felfedezni sohasem.

Láttam a sorscsapások sulya alatt görnyedező lelkét pálmá gyanát nőni, emelkedni. Ha valakire, úgy ő rá méltán rá illik a Horáciz classicus jellemzése:

„Si fractus illabatur orbis
 Impevidum ferient ruinae.“

(„Ropogva roskad össze bár a föld:
 Változatlan' zuznak szét a romok.“)

Óh ne vegyétek az ideális baráti szeretet tulásának, hanem csak egy emberöltőn át tett megfigyelés és tapasztalat tárgyilagos eredményének, midőn Bakonyi Samut mint a embernek, az emberisége egyik diszének nevezem.

A debreczeni függ. és 48-as párt fényes tanujelét adta az igazi érdem iránti elismerésnek s a testvériség és egyenlőség magasztos elve iránt évszázadokon át példányszerűleg tanúsított ragaszkodásának akkor, mikor tegnapelőtti jelölő gyűlésén Debreczen sz. kir. város II. választókerületében Dr. Bakonyi Samut kiáltotta ki egy szívvel-lelékkel a függ. és 48 as Kossuthpárt képviselő jelöltjéül.

Szerencsésebb, jobb választást lámpással keresve sem tehetett volna.

Bakonyi birja bizalmát az egész polgárságnak s ő arra minden tekintetben méltó. Ideális célokért küzdött élete egész eddigi folyamán. Roszakaratu gyanúsítások megakarták téveszteni Debreczen polgárságának iránta mindenkor fényesen megnyilatkozott hajlandóságát s elakarták hitetni, hogy ő oly nézeteket is táplál, melyek talán ellentétben volnának a polgárság anyagi érdekeivel.

Ez a gyanúsítás merőben alaptalan, roszakarat szüleménye.

Akár országos, akár városi ügyekről volt szó, Bakonyi Samut mindenkor eszményi cél vezérelte és soha Debreczen polgárságának, avagy azok egy részének is romlását előidézni eszé ágában sem volt.

Törhetlenül kitartott mindenkor a nemzeti önállóság zászlója mellett, — Kossuth Lajos katonája volt ő a multban s az marad mindenkor, míg lelkének parázsa utolsó lobbot vet.

És a legelső sorokban küzdő bajnoka volt annak a szellemi harcznak, mely épen pártunk táborából indult meg: az egyenlőség, testvériség hódító hadjáratának.

Ragyogó ékes szólásával ott halották őt azon a nagygyűlésen, melyen egyet dobbant Debreczen város egész polgárságának szíve; kezdet adtak a mi küzdelemünkhez az akkor még szabadelvűnek méltán nevezett kormánypárt hívei is; egyesült erő meghozta az első diadalt, melynek csiráját letépni nem engedjük lobogónkról.

De a teljes győzelem még nincs biztosítva

Hütlensáfarok kezébe került a szabadelvűség szent ügye; de Bakonyi ott van most is az őrsereg élén s kíváncsian várja ő is, várjuk mi is: kik fogják őt követni az igazi szabadelvűség megmentésének nagy munkájában?

Hogy Debreczenben hatástalanul tört szét polgáraink józan felfogásán, testvéri érzületén a visszavonás, a fagyűlölet szennyes hulláma: annak egyik erős szirtje dr. Bakonyi Samu volt.

Lelkesülésünk melegével karoltuk át a szabad eszmék ez ihletett ajku apostolatát; most is tömör sorban állunk mellette s várjuk: szeretik-e őt úgy

azok, kik sok tekintetben még közelebb állhatnak ő hozzá? Elég méltóknak találják-e magokat egyik legkiválóbb emberükhöz: Dr. Bakonyi Samuhoz? Vagy rajta is teljesedni kell-e a régi igazságnak, hogy „egy próféta sem kedves a maga hazájában?“

Polgártársak! Egyesüljünk az igazi liberalizmus forró szeretetében, adjunk kezét egymásnak s adjunk módot a mi fenkölt lelkületű testvérünknek, Bakonyi Samunak, hogy eszének, lelkének gazdag kincstárát megnyithassa az egész haza számára ott, a hol neki régóta helye lett volna: az országházban.

Szeretetünk, lelkesedésünk egyesített melegével kiáltunk:

Éljen Dr. Bakonyi Samu, Debreczen város II. kerületének országgyűlési képviselője!

B. J.

Kilépés a kormánypártból.

Nyílt levél a főszerkesztőhöz.

Tekintetes

dr. Benedek János urnak

mint a „Debreczen“ fő-szerkesztőjének
 Debreczenben.

Kedves és tisztelt barátom!

A mai napon és mai kelettel Tek. Lengyel Imre urhoz, mint a Debreczeni Szabadelvű párt Elnökéhez a következő ajánlott levelet intéztem:

Mélyen tisztelt Elnök Ur!

Legyen szives a Debreczeni Szabadelvű párt Intező bizottságával nevémben közölni ama végleges elhatározásomat, hogy a Debreczeni Szabadelvű pártból, melynek 20 éven át tagja voltam, ezennel kilépek.
 Debreczen, 1901. szeptember 3.

Kiváló tisztelettel

dr. Kardos Samu.

Kedves és Tisztelt Barátom! A Debreczeni szabadelvű pártból, melynek 20 éven át igénytelen, de hűséges és odaadó tagja voltam, a mai nappal kiléptem és a jövőben a Debreczeni Függetlenségi pártnak kívánok szintén igénytelen, de hűséges és odaadó közkatónája lenni. Engedd meg, hogy néhány sorban megindokolhassam eme reám nézve

fontos és megváltozhatatlan elhatározásomat.

Joggal és talán szerénytelenség nélkül hivatkozhatom mindazokra, kik nyilvános működésemet némi figyelemre méltatták, hogy engem a közdolgok megítélésénél soha kicsinyes szempontok, egyéni hiúságok nem vezéreltek. A közdolgokat és az azokból folyó nagy és általános érdekeket mindig úgy tekintettem, hogy azok előtt a kicsinyes érdekeknek és egyéni hiúságoknak el kell némulni. De éppen a közdolgok azok, melyeknek megfigyelése és az abból a hosszú és érett megfontolás után levont következtetések érlelték meg bennem az elhatározást, hogy abból a pártból, melyhez lelke mintegy sziklához kötött Prometheus volt lelánczolva s melyet a lelki ösmeret saskeselyűje annyi időn át mardosott — kiléptem — megszabadultam.

Mint egész ifju ember, a fiatal kor hevével reménységével, és lelkesedésével léptem a Szabadelvű pártba, azzal az édes reménységgel, hogy ez a párt nevéhez méltóan, ha nem is gyors ütemben, de lassan és fokozatosan megvalósítja mindazokat az ideálokat, melyek hitem és vallásom szerint minden igaz magyar polgár lelkületét, bár mely pártához is tartozzék, kell, hogy töltse.

Hitem és reméltem, hogy kivívja Szent István koronájának egyenranguságát az osztrák császári koronával a művelt világ összes népei előtt. Hitem és reméltem, hogy kivívja a magyar ezimert, magyar zászló és magyar nyelv egyenranguságát az udvari életben és a külképviseletben, hitem és reméltem, hogy önálló nagy és hatalmas külön vezérkarral és tüzéséggel látja el a nemzet legféltettebb kincsét, a magyar ki-

rályi honvédséget, hitem és reméltem, hogy életre kelti, megvalósítja az 1848. XX. t. cz. ben szentesített a ma nagy elvet, mely a különböző vallás felekezetei egyenjogúságát foglalja magában.

Hitemben és reménységemben fájdalom csalódtam s ma mikor kenyerem javát már megvettem, keserű szívvel kell belátnom, hogy ez a szabadelvű párt eme nagy ideálokat, melyeket nevéhez és zászlójához nem egyesek, de százezrek joggal fűztek, nem valósította meg azok megvalósításához sem komoly eltökélés, sem igaz ereje nincsen.

Sőt hogy még a multban kivívott nagy elvek egyikén-másikán is az utóbbi időkből alig kiköszörülhet esorbat ejtett.

Avagy rámutassak-e arra a gyászünnepekre, mely néhány évvel ezelőtt az aldunánál lefolyt akkor, mikor az európai nemzetek megbizásából magyar eszszel, magyar kézzel és magyar tökével lett a vaskapu szabályozva s mikor az ünnepélyes megnyitáshoz minden nemzetnek képviselője, címere és zászlója jelen volt, csak éppen a magyar nemzet címere és zászlója hiányzott. És rámutassak-e arra, a mindnyajunkat fájdalmasan érintő tudatra, hogy a király fölkelet és szent személyét környékező udvar nemcsak Bécsben, nemcsak Budapesten, de még Zirczen az ősi magyar rend százados vendégszerető hajlékában is nem magyar, hanem német, helyesebben osztrák. És rámutassak-e arra, hogy hiába áldozunk évente milliókat a közös külügyi képviselőre, külföldön a magyar polgárt nem magyar követ, vagy konzul, de német, helyesebben osztrák követ és konzul képviseli,

mert hiszen közösnek olyan intézményt és olyan képviselőt nevezünk, melynek címere, zászlaja, pecsétje és nyelve osztrák, szájalom és mosoly nélkül alig lehet.

És rámutassak-e arra a szégyenteljes, arra a megalázó állapotra, mely önkéntelenül arcunkba kergeti a vért ha látjuk és olvassuk, hogy báró Fehérváry Géza a magyar alkotmány sérthetlenségére feleskötött magyar királyi honvédelmi minisztert, a magyar királyi Ludovika Akadémia ünnepélyén az oly fájdalmas és szomorú emlékü „Gott Erhalte“... indulóval fogadják. — És rámutassak-e arra, hogy egy Szilágyi Dezsőnek diszgrátiába kellett esni az udvarnál azért, mert a pozsonyi Mária Terézia szobor leleplezése alkalmával a koronával egyrangú suverén nemzet képviselőházát nem akarja harmadik helyen a hódol és tisztelgő deputatio között a király elé vezetni.

És hogy a magasból egy kissé leszáljak, rámutassak-e ama nap nap után ismétlődő és minden igaz embert elszomorító példákra, melyekkel a politikában és társadalomban találkozunk, melyeknek igazi forrása nem lehet más, minthogy a magas kormány csak magára és benfetéseire gondol, de a nemzet nagy tömegének jogaival és érdekeivel nem törődik?

Hiszen ha törődnek, nem engednék meg hogy a magyar fiut három esztendőre besorozzák német, helyesebben osztrák katonának, hogy ott kiöljék belőle az önálló gondolkodást és hazafias érzületet, hogy a császár katonájává neveljék és a fekete-sárga zászló szolgájjá tegyék. Hiszen ha törődnek, nem engednék meg, hogy a pálinka és egyéb szesz italok jövedelméből milliókat harácsoljon össze a kincstar és

A régi áldott Tisza-folyó dicsérete.*

Irta: Ifj. Mórincz Pál

Ez a mi szép magyar Tiszánk nem volt mindig ily indzelléri lánczolat kihuzott szegényes mederbe szorítva. Országsejles határookra szaladt kövér vize, hahogy odafent a havasok tetején hevesebb erővel következett be a tavaszi olvadás. A dus folyóvíz legott eltakarta sárgas-szürke hullámaival a tikkadt, fűzfás ligeteket, a szomjas nádi réteket, a szomjas nádi réteket, az ingoványok kőcsafeszkelte szigeteit. Istenáldását hozta akkor a Tisza, mert nem oly ösztövérv sovány volt, mint ma, erőtlen még a tiszai csekély gőzhajókat is ringatni, fodros testén tovaszállítani.

... Akkor halász, vadász, pásztor, mind dusan aratott az áldott magyar Tisza jóvoltából. A kövér halak a mélysebbe huztak alá a halasz mesterek hálóját, a vadász csónakja körül rakmerően szárnyaltak a számlálhatatlan vízmadarak, az éhenkórász pákász sem akaszthatott nyakába oly nagy tarisznyát, melybe a lépten-nyomon kinalkozó, fészekmeleg és friss vadmadár-újásokat ne rakhatta volna; azután a pásztorok

* Dr. Lendl Adolf és Lakatos Károly „Természet” című folyóiratából vettük át ezt a tanulmányt, mely a „Halászat” című mellékletben jelent meg.

gulyája, ménese, kondája, szegény szellereknél a barmocskái, mind kövér falatot haraphattak a Tisza gazdag árterén. Talán, mint nyarón gyűnölösözött a föld, mely az építéshez szükséges anyagokkal, miként nád, kakával, kosárfonáshoz alkalmas gyékényvel, egyidejűleg tüzelő anyaggal is bőven szolgált a népeknek.

Bent a folyó anyamedrében pedig vígan lapátolták a vizet a tuskókemény vizimalmok élénk, dolgos lapátkerekei. Rózsapiros arcú molnárok inceskedtek a menyecskével. A molnárság lisztes lajbiján ugyan ragyogtak a valódi ezüstgombok. A buzával gazdagon terhet bögös hajókról messze bugott a hajósok kutyája, a „gorhó”, ez a hosszú faduda... A hajó szolgálai, a heteslegények, csak akkor káromkodának a bajusz alatt, ha felhők nélkül mosolygott a víz zsongó habjára a „forintlopó holdvilág”, ekkor ugyanis éjszaka is usztatták a bögös hajót és nem pihent a „drumo” a folyóágy puha, iszapos mélyében. A „drumo” megint oly hajósi szó, miről csak a vizen járó emberek értenek. Ördögöt jelent, de voltaképpen a vasmacskának a neve, a horgony vetését jelenti. Mindazonáltal az az ingerlő paprikás ételillat, mely a bögőshajó csárdájából messze terjengett, mihamar jobb kedvre buzdította a legényeket. Ugyanis híres volt a vizenjárók között az öreg „mesáj”-nak, a szakácsnak főzte; azokban a kormoshasu vasfazekakban oly halpaprikásokat remekelt, hogy még

a szegedi főbíró uram is megnyalhatta volna azután a szájat. Pedig felőle mondódott, hogy ezüst bogracsból szokta a halpaprikást főgyasztani; no persze: kinek hogy telik, kit hogy illet meg a becsület. Mindazonban tapasztalt vén Hendők-katona, tiszai hajószakács szava szerint mégis nem a bogracs mivolta, de a halpaprikás mivolta az ily lakománál a főbb.

A ha hasogató tanyákon is vígan esendesült a nóta. Nem hiába hogy kerek bokájú lányok is hasogattak itt a halat. Akkor bezzeg még nem méricsikéltek a halat ily méregdrága patikai fonton. Merült hal még az ivőköcsögbe is. A folyószabályozással még akkor nem pusztították ki a duggazdag, nyüzsgő halfészkeket. Egyik-másik halásztanyáról kétszáz-háromszáz mazsa besógott, rózsapirosra szárított halat is fuvaroztak halászgazda uraimék a szegedi nagykocsikkal Temesvárra. A bocskoros oláh még szárazon is falta az ilyen halat, melyet a hasán hasítottak fel és melyet miután huszonnégy óráig erjedt az óriási sözódakban, száradó dohány módjára aggattak fel, mintegy dohánypörét a kifeszített zsinegekre. És a júliusi meleg sugaraktól piros rózsá módjára pirult az ilyen hal. Nemcsak az oláh fratyé ehette meg annak a javát, természetesen az encsenbensen kecsége, tokféle szárított falatokat, de a legjava magyar ur is. Halász uraimé a maguk számára készi-

százvezrek menjenek tönkre azok közül. kik vész és viharban első sorban vannak hivatalva karral és karddal hazát és királyt védeni.

Hiszen ha törődnek, nem nézné el, hogy minden egyes vármegyében a főispán legyen a császár, és a főszolgabíró a kis király, a nép meg had legyen békében az utkaparó, háboruban az ágyutöltelék. — És ha törődnek nem tűrné el némán, hogy heczkápánok rátámadjanak az ország bitoros főpapjára, mert az a békének és a vallási türelmességnek a barátja és apostola; és ha törődnek, nem tűrné el némán és nem hallgatná el titkos kárörömmel mint járják be lelketlen bujtogatók az országot, hirdetve nyár közepén az ostoba és hazug vérvádat ama felekezetről, melynek első törvényeit az emberi okosság, az emberi bölcsesség egyik legnagyobb alakja maga Mózes a tizparancsolatban megírta. S mely törvényekben az egész művelt emberiségnek jog és erkölcsi érzülete megvan örökítve.

És mert én 20 év óta azt láttam és azt tapasztaltam és arról győződtem meg, hogy a mostani kormány rendszer mellett a nemzet nagy ideáljai nem valósíthatók meg, sőt hogy még abból a várból is, a melyet Deák Ferencz, — Gróf Andrássy Gyula és Bárány József nem hangzatos szólamokkal — de egy egész élet munkásságával építették, igaz honfi vérrrel, honfi tüzzel össze forrasztották, nap-nap után egy-egy bástyák leomlik, sárba hull, és ebből a partból kiléptem, a ti pártotokba lépek, a ti igénytelen, önzetlen, de odaadó és hűséges közkatonátok leszek.

Isten engem úgy segéljen!

Debreczen, 1901. szept. 3.

Öszinte és igaz barátod

Dr. Kardos Samu.

tették el az ily falatokat a nagy bójtra . . . Egy-egy szegedi Bitóné, Kopaszné nagyszonyom, ha illő módon aláöntötte az ilyen, több leből is forrázott, áztatott csemege alá a savanyu szósz: a szegedi prépost ur. vagy a válogatós alsóvárosi vörösbarát elé is oda lehetett találni.

A víz partjan faragásoló mestereknek, hajóácsoknak pedig messze földön, az egész Tisza mentén Zsótér szegedi hajóács uram volt irigységük tárgya. A faragásoló ácsmester az áldott Tisza segítségével nábobi vagyont szerzett össze. Utóbb Zsótér uram egész hajó haddal birtokolta a Tiszát. Neki kilenczvenkilencz böngös hajója volt, a századikat is csupán babonából nem építette fel. Oly regényes e tiszamenti nábobnak a története, róla még alkalmaslag ejtek szót. Hisz életének változatos fordulói között az áldott magyar Tiszának hullámfodrai mindenütt ott ragyognak és enyelegnek.

A tiszaháti magyarok is boldogabb napokat értek akkor. Izmos karral kormányozták alá a tutajokat. Némelyik tutaj hátán garmadában piroslott a legedesebb, mosolygó piros, üde illatu, lánysecszü alma. Az ő ruházatuk zsirban átfőzött lábravaló és köldökig érő ing volt. Az így kikészített „fehérneműt” nem támadta hetekig tartó viselés után sem a bogár . . . A tiszaháti magyar teste kisasszony bőrénél hófehérebb és gyöngébb volt ezen zsiros ümög alatt.

Öszinte örömmel közöljük pártunk legfiatalabb tagjának, ezt az igazán tanulságos szép levelét; mert az ebben foglaltakat nemcsak egyéni felfogásnak tekintjük, — bár mint ilyenek is nem kicsinylendő sulya van — de bizonyíték ez arra az általános elkedvetlenedésre, sőt elkeseredésre, mely a magát még mindig „szabadelvűnek” nevező kormánypárt jobb érzésű elemei lelkében uralkodik.

Azt pedig egészen természetesnek találjuk, hogy oly gondolkozók, minő Dr. Kardos Samu t. barátunk is, nem helyezhetnek bizalmat a retrograd elemekkel szövetezett Széll-kormányba. Vajha követőkre találna az a határozottság és tiszteletre méltó nyílt őszinteség, mely t. barátunk fenti levelét jellemzi.

Üdvözöljük őt pártunk tagjai sorában!

A függ. párt zászlóbontása Debreczen III. kerületében.

— Márton Imre jelölése. —

Pártunk, a debreczeni függetlenségi és 48-as Kossuth-párt erősen készülődik a közelgő választásokra, Debreczen minden választókerületében kibontja az igazi szabadelvűség, függetlenség zászlóját.

Tegnap délután a körhelyiségében tekintélyes számmal gyűltek össze a III. ker. választópolgárok, hogy jelöltet állítsanak ebbe a kerületben is.

A jelen voltak egyhangú lelkesedéssel fo. adták el az elnök előterjesztését s a III. választókerület képviselőjelöltjéül dr. Márton Imre ügyvédet, pártunk jeles, kipróbált régi harcösát, kiáltotta ki.

Az egyik öreg tiszaháti magyarral megtörtént azután az eset, Boros fejfel botorkált a szegedi felső Tiszaparton ama bizonyos örvényző „lyuknál”, mely örvény gonoszkaosan ugyanarra lakó Kéri Kata asszonyról vala elnevezve; az öreg tiszaháti magyar belebillent ebbe a „lyukba”, mely tágas és mélyeséges volt, az örvény habjai már-már alámerítették az öregot, kit a czimborái alámerítették az öregot, kit a czimborái mégis valamiképpen kimentettek. De el vala aélva az öreg és busan mondá egyik zsiros ümögű czimborája:

— Héj! Fordíjjuk a fejére a Pesta bácsit, hadd bugyogtassa ki a vizet, a mit bevett. Pista bácsi e szóra felnyitotta a halotti módon lehuny szemét és szolt:

Ah hajám! Nem ittam vala vizet, mért edáig valék borval, — és a torka gérgáján felül mutatta meg az öreg, ameddig bor lötyögött benne. Nem is csoda, ha hát a Tisza-víz nem fért bele az öregbe . . .

Akkor történt meg ez, mikor szépséges Tiszánkat még nem szabályozták, nem szorították szegény, szűk mederbe, de messze határokig szaladt éltető, áldott kövér víze és partjain boldog, elégedetten szerzte be élelmét a nép. Akkor még boron és pecsenyén zsendült a vizen járó ember. Áldott szép, megzabolázott Tiszám, ma a magyarság pusztulását jelképezi sorsod. Gyötört rabszolga vagy, de azok vagyunk mi is, a szántó-vető, lovas magyarság mai vézna, szegényke leszármazói

Márton Imre ügyvédet jól ösmeri a város lakossága. Ösmeri tántoríthatlan elvűségét, tudja jól évek óta milyen lelkiismeretesen, buzgón működik a város közügyeiben a lakosság érdekében. Népszerűbb s kiválóbb embert aligha jelölhettek Márton Imrénél a III. választókerületben.

A jelölő gyűlés lefolyásáról a következő tudósítás számol be:

A függetlenségi kör Csapó u. helyiségében egybegyűlt III. kerületbeli választók gyűlését Dr. Kocsár Gábor ügyvéd, kerületi elnök nyitotta meg.

Melegen üdvözölte a megjelenteket s a választás iránt való érdeklődés jelét látja abban, hogy oly szép számmal jöttek össze. A lapokból is tudja mindenki, hogy az országgyűlést szeptember 9-én berekesztik. A pártnak, mint a másik két kerületben, úgy a harmadikban is jelöltről kell gondoskodnia. Azt hiszem, mai összejövetelünkön mi is kiálthatjuk jelöltünket s lelkesedéssel gyakorolhatjuk alkotmányos jogainkat. Amennyiben a pártgyűlés e tekintetben is gyakorolhatja jogát, felkérem önöket, hogy a jelölés ügyében nyilatkozni sziveskedjenek.

Kovács József ügyvéd pártunk elnöke szólalt fel ezután. Tudomására hozza a gyűlésnek, hogy az intéző bizottság a III. kerületben Márton Imre ügyvédet jelöli. Hatalmas éljen volt a viszhang Márton nevének említésekor. Majd folytatva beszédét az elnök, jelenti, hogy Márton az intéző bizottság bizalma elől nem tért ki, sőt válaszából kiérezhető volt, hogyha a partgyűlés bizalma is ő benne összepontosul, meghajlik a választó polgárság óhaja előtt. Felhívja ezután a választókat, óhajtják-e Márton Imrét.

Éljen Márton Imre! — Óhajtjuk! — hangzott mindenfelől.

Kovács József pártelnök az éljenek csillapodásával felemlítette, hogy lelkesedéssel kell mellette sikra szállani. Majd így folytatta:

Számításba kell venni, hogy a harmadik kerület egy részében erős a függetlenségi párt, másrészt pedig — nincs szándékom nyilatkozatommal senkit sem sérteni — a szabadelvűpárt többsége nem lelkesül jelöltjükért. E kerületben is hát a siker legnagyobb reményével mehetünk bele a küzdelembe. Önök egybehangzó, lelkis felkiáltásából megítélhettem, hogy bizalmukat Márton Imre elvtársunkba helyezték. Nem szándékom őt feldicsérni, tudják önök, hogy pártunk milyen kiváló tagját tisztelhetjük benne. Azt hiszem, helyesnek találják tehát, ha küldöttséget jelölünk ki, amely a holnapi nap folyamán felkeresi Márton Imrét s kifejezi előtte, hogy milyen bizalommal kiáltották ki önök a harmadik kerület képviselőjelöltjévé. A továbbiakra nézve pedig — mert azt hiszem — hogy jelöltünk nem fog kitérni óhajunk elől — méltóztassanak megbizni az intézőbizottságot.

Ezután megválasztották a küldöttség tagjaul dr. Kocsár Gábort, dr. Freund Jenőt, és Pető Istvánt.

A gyűlés Márton Imre lelkes éljenzésével ért véget.

NAPI HIREK.

Kossuth Ferencz H.-Böszörményben és Debreczenben.

A debreczeni függetlenségi és 48-as párt nagy napja.

Lélekemelő, hazafias ünnep vár szombaton és vasárnap pártunk tagjaira s városunkra. Szombaton dél-

után 6 órakor körünkbe érkeznek K o s s u t h Ferencz, országos pártunk vezére, dr. T h a l y Kálmán városunk 1-ső vál. kerületének nagyérdemű képviselője és P a p p Elek, a függetlenségi párt ezen országszerte kedvelt kiváló vezér alakja.

Vasárnap délelőtt mindhárman H.-Böszörménybe mennek, hol d. e. 10 órakor tartja meg programbeszédét az ottani függetlenségi és 48-as párt képviselőjelöltje dr. B e n e d e k János főszekerestőnk. Az illusztris vendégek fogadására nagyban készülnek a h.-böszörményiek s mint értesültünk 3—400 főből álló lovas banderium ugyanannyi kocsikkal megy a határig K o s s u t h Ferenczék elébe. A vasárnap délelőtti h.-böszörményi népgyűlést délben közebed követi s ezután az egész társaság nyomban D e b r e c z e n b e indul.

Debreczenben d. u. fél 4-kor a városháza udvarán fogja tartani pártunk nagy gyűlését, mely alkalommal képviselőjelöltjeink s azok közt **Dr. Bakonyi Samu** fogják megtárgyálni programbeszédeiket; T h a l y Kálmán rövid beszámolót is tart s hallani fogjuk vezérünket K o s s u t h Ferencz s a népszerű P a p p Elek nádudvari képviselő buzdító szavait is.

A vasárnapi ünnepélyességek sorozatát szombati számunkban fogjuk részletesen közölni, ezuttal csak arra a közveasorára hívjuk fel pártunk tagjainak szíves érdeklődését, melyet vasárnap este tartunk nagyérdemű vendégeink tiszteletére s melyre előjegyzést lehet tenni a pártkörünk helyiségében kitett iven.

Örömmel és lelkesedéssel nézünk a szép napok elé, melyeken törekvéseink dicsőségének hajnalpirját látjuk fellobogni.

Lobogózzuk fel ez alkalomra házainkat örömünk és szeretetünk jeleül!

Debreczen jövő évi költségeloirányzata.

Ronesik Lajos városi főszámvevő össze állította Debreczen város jövő évi költségeloirányzatát. A költségeloirányzat bevételei a következők:

R e n d e s b e v é t e l.	
Előirányoztatott az 1902-ik	
évre	2.203.793 k. 59 f.
Rendkívüli bevétel	383.371 k. 08 f.
Összes bevétel:	2.587.164 k. 67 f.
R e n d e s k i a d á s.	
Előirányoztatott az 1902.	
évre	2.523.063 k. 25 f.
Rendkívüli kiadás:	562.196 k. 72 f.
Összes kiadás:	3.085.259 k. 97 f.
Levonva a bevételt:	2.587.164 k. 67 f.

Hiány: 498.095 k. 30 f.

A jövő évi költségeloirányzatban 498.095 korona és 30 fillér hiány mutatkozik. Ime ez a képe Debreczen gazdálkodásának. — Szomorú kép ez, s a helytelen. rendszerte-

len gazdálkodásnak következményeit ismét a városi lakosság fizeti meg, mert a főszámvevő a hiány fedezésére **54% pótdadó** kivetését javasolja. A tanács ezzel szemben kissé méltányosabb, mert a főszámvevő javaslatával ellentétbe **csak! 40% pótdadót** hoz javaslatba.

A költségeloirányzat bővebb ösmertetésére még visszatérünk.

Csokonai Lillájának arczképét

Komáromban megtalálta Kalicza Géza törvénytudományi irodaigazgató, még pedig annak a háznak a padlásán, melyet a még 1856-ban élő Lillától vásároltak meg szülei. A kép akvarell festmény és a bájos Lillát, mint 18 éves úde fiatal leányt ábrázolja. Ha igaz e hír, úgy a Csokonai ereklyék száma egy igen értékes darabbal fog szaporodni, mert a Csokonai kör buzgó ereklyegyűjtője bizonyára nem nyugszik addig míg Lilla imakönyve és gyűrűjéhez arczképét is meg nem szerzi.

Komjáthy beköszöntője és bucsuja.

Komjáthy Jánosnak ebben a ciklusban még egy szezonja van, Komlathy a szerződési feltételek alapján beterjesztette a szinügyi bizottság elé társulata névsorát — kik, mellékesen megjegyezzük — mindnyáján azok, akik voltak és beköszöntőjét is. Beköszöntője érdekes. Mindjárt a bevezető soraiban sejteti, hogy nincs s z á n d é k á b a u j a b b h á r o m é v r e D e b r e c z e n b e v i s s z a t é r n i. Különbö az beköszöntő erre vonatkozó része így szól:

Egy 6 éves ciklus utolsó évét kezdjük meg, ez alkalommal s ennek bevégezése után valószínűleg hosszú időre máshova vezet a sorsa a társulat minden tagját.

E pár sorból világosan kiérthető, hogy Komjáthy épúgy ráunt a debreczeni közönségre, mint az ő reá. Komjáthyra csak előnyös lenne, ha elhagyná Debreczent, mert bizony elég 6 év s ki tudja, ha visszatér — nem a közönség hagyná el őt s előadásait is.

Tanév megnyitása.

Az ev. reform. egyház elemi iskoláiban folyó hó 7-én, szombaton reggel 8 órakor a nagy- és kistemplomban tartandó istentisztelettel nyitattik meg a tanév. Ez évnyitó istentiszteleten a növendékek oly módon vesznek részt, hogy azok, kiknek vizsgája a mult iskolai év végén a nagy- és kistemplomban tartott meg — a nagytemplomban, azok pedig, kik a Kossuth-utcai és az ispotályi templomban vizsgáltak, a kistemplomban jelennek meg. Ezen évnyitó istentiszteletre az Elöljáróság, Szülék és a közönség tisztelettel meghívottnak. Kelt a debreczeni ev. reform. egyház iskolaszékének 1901. évi augusztus 14-én tartott üléséből. Kiss Albert iskolaszéki elnök.

Haiálozás.

Pártunk egy oszlopos tagját, id. Buray Jánost ragadta ki a halál az elők sorából. Haláláról a következő gyászjelentést vettük: A legmélyebb fájdalom lesújtó érzetével tudatjuk szeretett jó édes atyánk, nagyatyánk, dédnagyatyá, gyám, testvér, sógorának és áldott emlékü jó rokon, néhai Polgár idősebb Buray János ev. ref. egyházi bizott-

sági tagnak f. hó 4-én, délután 4 órakor életének 77-ik özvegységének 7-ik évében 3 heti szenvedés után történt elhunytát. Felejtetetlen kedves halottunk földi részei f. hó 6-án, délután 3 órakor fognak Morgó-utca 28-ik számú házántól, az ev. ref. nagytemplomban tartandó gyászszertartás után, a Péterfia-utcai temetőbe nyugalomra helyeztetni. Végtszesség tételre rokonainkat, ösmerőseinket, az elhunytnak jó barátait szomorodott szívvvel meghívjuk. Debreczen, 1901. szeptember hó 5. Bánatos szívű gyermekei: Polg. Ifj. Buray János nejevel Gulyás Zsuzsánnával és gyermekeik. Julianna fejével Polg. Tóth Andrassal és gyermekeik Polg. Buray István nejevel Arany Erzsébettel és gyermekeik. Sára ferjével Polg. Busy Andrassal és gyermekeik. Eszter ferjével Polg. Busy Bálinttal és gyermekeik. Veje: Polg. Arany István és gyermekei. Unokai: Böszörményi János nejevel és gyermekeik. Faragó Eszter ferjével és gyermekeik. Testvérek, sógorok és sógorok: Özv. Polgár Kocsis Istvánné és gyermekei, Özv. Polgár Bakóczy Andrásné és gyermekei. Özv. N. Bakóczy Janosné és gyermekei, Polg. Bakóczy István nejevel és gyermekeik. Számos közeli és távoli rokonok, jó komjai és jó barátai. Legyen áldott emlékezte!

Carmellini.

Carmellini híres bűvész tegnap este a Dreher-sórcsarnokban nagy közönség jelenlétében mutatta be bámulatos ügyes bűvész mutatóványait. Ma este lép fel utoljára a Dreherben s ez alkalommal új dolgokat mutat be, melyeket Debreczenben még nem produkált. Ajánljuk a közönség figyelmébe.

Értesítés.

Az iparos mester urakat felkérem, hogy szerződött, de az iparos tanonciskolába még be nem iratott tanoncaikat folyó hó 5-diktől 15-idekig beírattatni el ne mulasszák. Azon tanoncaikat, kik iparos iskolába már járnak, f. hó 5-diktől kezdve pontosan küldjék fel. Szeptember 15-től fogva a mulasztások az iparhatóság-oz tételnek át. — Azon tanulók, kik a mult iskolai évben jártak az iparos tanonciskolába, azon napon amely napon a mult évben jártak s azon teremben tartoznak megjelenni úgy az esti, valamint a rajz oktatásr. Dóczy G. ip. tanoncisk. igazgató.

A citrom hatása.

A citrom-ról igen érdekes dolgokat olvasunk egy szaklapból. Nem csupán szamentalan esetekben rendelik orvosok, azt sem erintve, hogy a háztartásban mily hasznos s a konyhában majdnem nélkülözhetetlen, még a következő más irányokban is hasznát látjuk. Ha például három vagy négy citromot szeletelünk a fürdőkád vizébe, természetesen felőrával a fürdő használata előtt és úgy, hogy a citromlé teljesen át-hassa a vizet, rendkívül üdítően fog hatni és a fürdő egyén bőre kitünő simaságot fog tőle nyerni. Nyugat-Indiában szappan gyanánt is használják: a benszülöttek ugyanis mosás után bedörzsölik vele kezeiket, a tőn vizzel lemosás, ez esetben a kéz igen finom lesz. Az arcz mosdóvizébe néhány csöpp citromlevet keverve, eltávolít minden tisztatlanságot és zsivarosságot, az arczbőr pedig üde és bársonyos lesz tőle. Ha lefekvés előtt arczunkat bedörzsöljük kis citromlével, aztán meghagyjuk rajta száradni, a szeplő elmulik, az arczbőr bársonyos sima lesz tőle. A száznak elveszi pár cseppje a rossz szagát, a fogakat nagyon tisztítja. A fejbőrt megtisztítja a korpától és pedig szép fényt kap tőle.

A tizforintosok bevonása.

A kékeszürke színű tizforintos bankjegyek, melyeket 1880. május 1-én adott ki az osztrák magyar bank, már elékezett szereplésének utolsó szakaszához s lassankint el fog tűnni a közforgalomból.

A hivatalos lap mai száma közli a pénzügyminiszternek erre vonatkozó rendelkezését és a hirdetést, melyet az osztrák magyar bank a huszonegy év óta forgalomban levő tizforintosok bevonásáról közzétett. A bevonás dolgában a magyar királyi kormány az osztrák birodalmi tanácsban képviselt királyióságok és országok kormányával és az osztrák magyar bank főtanácsával egyetértőleg a következőket állapította meg:

A most forgalomban levő tizforintosokat az osztrák-magyar bank fő- és fiókintézetei 1903 február 28-ig fogadják el fizetési képp és átváltás végett, 1903 március 1-étől augusztus 31-éig ezeket a bankjegyeket az osztrák-magyar bank budapesti és bécsi főintézetei még fizetési képp és átváltás végett, a többi bankintézetek azonban már csak átváltás végett fogadják el. 1903 szeptember 1-től kezdve a bank a tizforintosokat fizetési képp se fogadja el, úgy hogy 1903 augusztus 31-én a bankjegyek bevonásának utolsó határideje lejár.

Ettől fogva az ilyen bankjegyet a bank budapesti és bécsi főintézetei csak átváltás végett fogadják el, a fiókintézetek pedig 1903. szeptember 1-étől kezdve az ilyen bankjegyet csakis külön kérelemre, a bank főtanácsának engedelmével térítik meg. 1900. augusztus 31-ike után a bank az alapszabályok 89-ik szakasza értelmében nem köteles többé a tizforintosokat beváltani, vagy becserelelni.

A tizforintos tehát ezek szerint 1903. február 28-ig értékesíthető rendes uton, később pedig már csak bizonyos feltételek mellett. A végleges elévülés napja 1903. aug. 31-ike, amikor a kék tízes 23 évi di csőséges pályafutás után végleg ki fog múlni, s átadja helyét a huszforintos bankjegyeknek, vagy aranynak.

Az isaszegi honvédszobor leleplezése.

Az isaszegi csatatéren 1849. április 6-án hősi halált halt honvédek sirja fölé a nemzeti kegyelet emlékszóbot emelt. A harci emléket e hónap 8-án vasárnap leleplezik le nagy ünnepséggel, melynek végleges magállapított programja ez:

Fölvonulás az isaszegi olvasókörből délután 3 órakor a szobor elé. Himnusz, éneklés a budapesti „Törökvés” daloskör. Megnyitó beszéd, mondja: Seywarth, a műegyetemi kör elnöke. Talpra magyar, szavalja: ifj. Bisothka Gábor műegyetemi hallgató. Ünnepi beszéd, mondja: Marcsányi István. A szobor leleplezése. Alkalmi óda, írta és előadja Illés Bálint országgyűlési A magyar ifjuság halálját tolmácsolja: E. Hencz Károly, az Egyetemi Kör elnöke. Szoboratadó beszéd, mondja Scheible Ármánd. Záró beszéd, tartja: Török Gábor. Az ünnep után diszebed az olvasó kör helyiségében. Indulás a fővárosból Isaszegre a keleti pályaudvaron délnél 12 óra 35 perczkor és délután kettőfél órakor.

Zimándy újra dolgozik.

A gonoszlelkű törökbálinti plébános, aki Kossuth gyalázó röpirataival eddig plébá-

niájának hivatkozta meg, újabban működése színhelyét a fővárosba tette át. Hitvány fércműveit ugyanis fizetett ügynökei által a fővárosban terjeszti, még pedig jobbra az iparos-egyesületek tagjai között. A legtöbbben természetesen visszautastják a szennyiratokat, melyeket tisztességes ember csak undorral vehet a kezébe. Az ifjusági körök elnökei kérvénnyel fordulnak a rendőrséghez és a fővárosba, hogy a szennyiratok terjesztését a fővárosban tiltsák el.

A közigazgatási jegyzői tanfolyam megnyitása.

A debreczeni községi közigazgatási jegyzői tanfolyamot ma d. e. nyitották meg. Wessprémy Zoltán vármegyei főjegyző a tanfolyam igazgatója tartotta a megnyitó keszrdét. A tanfolyam hallgatóinak száma meghaladja a százat.

Ügyvédek talárja.

A magyar ügyvédek régi vágya, hogy tekintélyük emelése végett talárt és főveget kapjanak, beteljesedett Ausztriában. Az új osztrák polgári törvénykönyv életbeléptetése alkalmából történt meg, hogy az osztrák igazságügyminiszter elrendelte, hogy a polgári és büntetőügyek tárgyalásán a bírák és az ügyészek talárban jelenjenek meg. Az új rend miatt sokat panaszkodtak az ottani ügyvédek és hivatkoztak arra, hogy polgári ruhájuk miatt a tárgyalásokon a közönség a bíráknál és ügyészeknél kevésbé fontos tényezőkné tekintik őket. Fokozza az elkeseredést, hogy az idén tavasszal több ízben összejövetés történt osztrák ügyvédek és az esküdtek között s ezért az ügyvédek, hogy nagyobb tekintélyük legyen, szintén sürgették a talárviselést a maguk részére. Az ügyvédek klubja ebben a klubban mozgalmat indított s hangoztatta, hogy különösen esküdtszéki tárgyalásokon a talárviselést az ügyvédek részére is be kell hozni. A kamara idei közgyűlésén azután egyhangulag elfogadtak egy indítványt, hogy ebben a dologban sürgős följterjesztést intézzenek az osztrák igazságügyminiszterhez. Az igazságügyminiszterium végre engedett az ügyvédek óhajlásának s a minap az osztrák ügyvédi kamarához rendeletet intézet, melyben fölsorolt esetekben az ügyvédekre nézve kötelezővé teszi a talárviselést. Ezentúl tehát esküdtszéki tárgyalásokon, továbbá a felsőbírói bírósági, a legfelső bírósági és semmítőszéki tárgyalásokon az osztrák ügyvédeknek fekete talárban kell megjelenniük.

Az iszákosság gyógyítása hipnozissal segítségével.

A nagyhirű svájci physiologus: Forel tanár néhány év előtt kiadta a jelzót, hogy az iszákosságot hipnózissal kell gyógyítani. azóta sok helyen alkalmazták ezt az eljárást és meglepő sikereket értek el vele. A drezdai elmébeteg-intézet vezető orvosa: dr. Gauses a minap egy felolvasásban ismertette az eredményeket és a következő konkluzióra jutott. Az iszákosoknak legelőbbje nagyon fogékony a hipnozissal, gyorsan merülnek delejes álomba és a suggestiónak nagy hatása van rájuk. Hipnozissal lehet birni őket és a szesz italoktól való tilalmat jobban betartják, mintha eber állapotban a legsúlyosab fenyegetéssel illetik őket.

Miniszteri elismerés két reáliskolai tanárnak.

Wlassics Gyula vallás és közoktatási miniszter elismeréssel tüntette ki a helybeli főreáliskola két érdemes tanárát, t.

i. Zimmermann Gyulát és Jaszencsák Sándort a hosszú buzgó szolgálat és a sikeres tanítás méltonylásául. Géresi Kálmán tan-ker. kir. főigazgató személyesen adta át az okiratokat külön e célra tártott tanári értekezleten, a mely alkalommal a maga részéről is szerencsét kívánt a kitüntetett tanároknak és az egész intézetnek.

Új találmány.

Tudjuk, mennyi fáradsággal, méréssel időtöltéssel jár, oly munkát végezni, melynél a földolog az egyes részeknek a középpontját meghatározni és csak néhány milliméter eltérés az egész hid, gép, vasépitkezés sikerét kockáztatja.

Egy debreczeni ifju, Székely Tibamér, a jó hírnévnek örvendő Spitz Gyula lakatos mester volt tanoncza, jelenleg a magyar államvasutak gépgyárában mint hidszerelő van alkalmazva, egy oly találmányra nyert szabadalmat, mely méltó szenzációt fog kelteni és melyet senki, ki vasban dolgozik nem nélkülözhet.

Nevezett ifju találmányával az „Egyetemes középpontozó” műszerszámmal mely alapos szakértelem és komoly gondolkodásra vall, a középpont a leggyorsabban hajszálnyi pontossággal meghatározható. — Az ifju 25 éves, ha így folytatja, még sokat várhatunk tőle.

TÁVIRATOK.

A képviselőház ülése.

— A „Debreczen” eredeti távirata. —
Budapest, szeptember 5.

A képviselőház mai ülésén Rakowszky szöbe hozta a Tisza Kálmán nagyváradi beszédét, melyben a gönczi levél ellen kikel. A szabadelvűséggel ellentétesen mondta a beszédet, s nyilatkozatra hívta fel a kormányt, melyeknek a szabadelvűsége igaz.

Szell kijelenti, Károlyi kijelentései mielőtt képviselőház elé kerülnek akadémikus jellegűek. Véleményeket elnyomni nem akar. Tisza nem helyesli Károlyi véleményét, saját programja ezekkel szemben az, hogy ellenez minden exkluzív agrar vagy merkantil irányt.

Egyenlő szeretettel ápolja úgy a földművelő, mint az ipar és kereskedelem érdekeit, egyiknek sem ad előnyt a másik felett. Ez az ország érdeke.

Öngyilkos miniszteri főtisztviselő.

— A „Debreczen” eredeti távirata. —
Budapest, szeptember 5.

Belgrádból jelentik, hogy Dimietrovics, a szerb hadügyminiszter főtisztviselője sikkasztott. Büne kiderült, felakasztotta magát.

A biciklista áldozata.

— A „Debreczen” eredeti távirata. —
Budapest, szeptember 5.

Baumgarten Izidor királyi ügyész édesanyját egy 11 éves biciklista elütötte. Az öreg urinő halálos sérüléseket szenvedett.

Az izr. hítközségi tagok figyelmébe.

Értesítettnek a t. tagok, hogy a Deák Ferencz-u. templomban az istentisztelet a következő időben fog tartatni és pedig: Péntek este 6 órakor, szombaton d. o. 9 és d. u. 1/5 kor, vasárnap kezdődő „Szelochoth“ hajnali 4 órakor, a többi napokon a „Szelochoth“ hajnali 3/4 órakor, Pénteken azonban a „Szelochoth“ hajnali 4 órakor. Köznapokon az esti ima 6 órakor.

Nyilatkozat.

A szolyvai víz kitünő hatásu; vesebajom mellett valódi áldást hozó javulást hozott.

Kisrákói Lehoczky Dániel,

földbirtokos.
Racz-Almás.

A szolyvai ásványvíz kitünő üdítő itál a savanykás kerti borokkal vegyítve rendkívül kellemes.

IRODALOM.**Az állatok világa.**

Brehm nagybecsű művéből, melynek magyar kiadását Méhely Lajos szerkeszti, a 33. füzet is megjelent. E füzetben a főképpről szóló rendkívül érdekes rész véget ér s a szerzők az 5 ik rend ismertetéséhez kezdenek, szólván a rovarevökről. Az általános rész után a Mokus eziczkány félekre kerül a sor, azután pedig a süü félekről van szó. Ezt a füzetet sok szövegrajz magyarázza. A vállalat kiadója meg színes nyomatu műmellékletet is csatolt a kiválóan érdekes füzethez, amelynek, mint általában a mű minden egyes füzetének, 80 fillér az ára. Itt említjük meg, hogy „Az állatok világa“ első, gyönyörű kötetű kötetét már megjelent s a Légrady testvérek kiadóhivatalában (Vaezi körút 78. sz.) bármikor megrendelhető. A vaskos s igen szépen illusztrált kötet 18 koronáért kapható. Azok, a kik a műve füzeteként szerzik meg, minden kötethez bekötési táblát kapnak. Ennek ára 3 kor.

Magyar név — magyar czég.

Négy esztendeje, hogy e sorok írója a „Pesti Loyd“ tarsaság közgyűlésen a budapesti kereskedő világ színe java előtt a magyarosítás érdekében felszólalt. Szerény keretek között mozgott a kérdésünk. — Nem követeltük, hogy tüzzel-vassal irtassék ki a magyar kereskedővilág életéből minden, a mi itt idegen. A külsőségekre szorítottunk csupán, azokra a külsőségekre, a melyek levetése mindössze is csak egy koronába kerül. Akkora azt csekélyesnek látszott a követelésünk, mert hiszen a tapasztalataink igazolták, hogy a budapesti kereskedő világ tagjaiban mindenkoron volt annyi jóízűség a külsőségek iránt, hogy az avittas, kopasznak induló ruhát szerelte hamarosan kifogástalan színű és szabásu öltözékkel felcserelni. S a mi ezen a teren minden hosszabb gondolkodás, minden skrupulózis nélkül megtörténik, miért volna lehetetlen, ha arról van szó, hogy az idegen hangzásu nevet magyar névvel cseréljük fel.

Ámde az esztendőik igazolták, hogy sokkal többet követeltünk a budapesti előkelő kereskedővilág tagjaitól, mint amennyire a jóízűség képes. Mert négy esztendő lefolyása után még ma is ott vagyunk, hogy a Lloyd-társaság igazgatóságának s a budapesti áru és értéktözsde választott bíróságának tagjai közt alig van olyan, a ki érdemesnek tartotta volna, hogy négy esztendő alatt átöltözködjék. Nem váltottak ruhát, pedig kifogástalan modoru urak respektálni szok-

ták a szalonoknak azt a jogát, hogy itt olyan öltözetben jelenjenek meg, amelyet a szalonélet megkíván. S hát Magyarország nem volna-e elég előkelő szalon arra, hogy az, aki parketjén mozogni akar, úgy öltözködjék, hogy a jóízűséget ne sértse? Erre a kérdésre négy esztendő előtt a Lloyd-társaság elnöke azt felelte, hogy „bár sokan vagyunk, akik nem válunk meg a német nyelvtől, biztosíthatom a felszólaló urat, hogy ep oly hazafiai vagyunk a magyar hazának, mintha magyar nevének volna.“

Ehisszük. De minden hitünk mellett engedessék meg az a megjegyzésünk, hogy mindannyian lehetünk jó hazafiak, de eléggé egyikünk se lehet jó hazafi. A hazafiságban nincs megállapodás; ennek az érzésnek legfőbb karakterisztikonja, hogy újabb és újabb bizonyítékokat nyújt valóságáról. Ereztek, ennek az igazságnak parancsoló erejét a kereskedővilág szerényebb tagjai, mert ezekről elmondhatjuk, hogy elég szép számban igyekeztek nemcsak érzelmeikben, de a külsőségeikben is teljesen összeforjni a magyar nemzettel.

Csak az úgy nevezett „aristokraták“ tartották ezt fölöslegesnek, mint akiknek a hazafisága olyannyira kétségen felüli, hogy batran és fölényei mellőzhetik az oly apró bizonyítékok bemutatását, a milyen a név magyarosítás.

Ismételjük, mi magunk se vonjuk kétségbe, hogy ezek a tizenhárom próbás hazafias érzelmek csakugyan élnek a német vérttel panczélózott keblekben, s ha mégis követeljük, hogy váljanak meg a német névtől, azért tesszük, hogy a kereskedő-világ „arisztokráciája“ adhatja meg az impulzust arra, hogy kereskedelmünk azzal a gyorsasággal magyarosodjék, melyet az ország hírneve követel. Földről, az „arisztokráciától“ várják a kezdeményezést az alsóbb rétegek, s minden nap, mely ezen a teren haszontalanul mulik el, gátolja, megköti a névmagyarosítás mozgalmát.

Ámde az arisztokrácia közönye ello nére is haladt a névmagyarosítás mozgalmára bár nem abban a mértékben, s legkevésbé nem azzal a gyakorlati értékkel, a mely kívánatos volna. Mert ha a nevek változnak is, a czégek maradnak a régié. Pedig az üzleti forgalomban, az üzleti életben, a külfölddel való érintkezésben a czég adja tudomására a külföldnek, hogy Magyarországgal magyar kereskedővel áll összeköttetésben. S éppen azok között kell leginkább nélkülözniünk a magyar nevet, akik leginkább vannak abban a helyzetben, hogy Magyarország mellett nemcsak arucizikkeikkel, de nevéikkel is tüntessenek.

Talán legjobban illusztrálják ezeket a ferde jelenségeket, ha a különféle üzletágakból néhány példát bemutatunk.

Világhírű bőriparunk czégei között Wolfnerek, Mautnerek, Machlupok és Rieszek stb. szerepelnek. Gvarmataru és fűszeres czégeink között a Hoffmannok, Sternek, Schmiedelek, Wertheimer és Franckelok, Burgmeisterek, Schusterok és Landauerok a leghangzatosabbak. Gabonaczégeink névjegyzékében ott ékeskednek: Strasser és König, Schlesinger és Pollakovits, Heller, Fleischl, Schreiber és a többi. Ezek mellé csoportosulnak azok a nevek, melyek elég szerénytelenül, egetverő táblákon, méteres betűkkel hirdetik az utczákon, hogy kávé és vendéglős iparunk legjelentősebb oszlopai feltudtak lendülni, noha ilyen nevek alatt mérték a kávé és a sört, mint pl. Steuer, Weingruber, Drechsler, Gruber, Gundel, Ehm, Prindl, Wampeties. Pedig milyen könnyen lehetne rakényszeríteni valamennyit a névmagyarosításra. Csak egyszer fenyegettük meg őket hazafias vendégek azzal, hogy csak olyan kávéházba és vendéglőbe járnak,

amelynek tulajdonosa nem sajnálja az ötven krajczáros bélyeget az államtól s hamarosan bekövetkeznek az, hogy Budapest utczáin a külföldi nem érezné úgy magát, mintha Németországban járna. De mindezeknek a magyarosításnál előbbre való, hogy azon államok képviselői magyarosítsák nevüket, kik mint magyar állampolgárok konzuli tisztséget töltenek be itthon.

Nézzük csak ezeknek a névsorát. Amerikát Gerster Lajos képviseli, Angliát Brüll Ignác, Argentiniát Frankl József, Belgiumot Saxlehner Izidor, Hollandiát Fleischl Sándor, Portugáliát Birnbaum Imre, Spanyolországot Kunz Jenő, Svajcrot Hagenmacher Henrik, Svéd és Norvégiát Altschul Artur.

Ne essék bántódásuk e nevek tiszteltetelmű viselőinek, de magyar nemzeti szempontból talán meg is lehetne követelni azt a csekélyke áldozatot, hogy a kikkel a külföld mint magyar emberekkel áll összeköttetésben, azok ünnepélyes alkalmakkor ne csak az idegen államok lobogóját tüzzék ki házuk homlokzatára, de tegyék oda az idegen lobogó mellé a saját hazájuk czimereinek jellegzetes részét is, a magyar nevet. Ez a külsőség is érdemel annyi figyelmet és méltányosságot, mint az ünnepségek lobogódiszének respektálása. Az abból esetleg származható anyagi károktól ne tartsanak, se a kereskedők, se a gyárosok. A név változhatnak, csak a hir, a szoliditás maradjon a régi. Mert végre is azt mégse lehet elhiteni senkivel, hogy a külföld az idegen hangzásu nevek s nem a czégek jó hírneve miatt keréi fel országunkat. Ezt bevallani annyi volna, mint szegénységbi bizonyítványt kiállítani némely kereskedelmi és iparágunk előkelő voltáról.

A magyar nemzetközi kereskedelem szempontjából kívánatos volna, ha mindezek a külsőségek mihamarább eltűnéznének. Ebben az irányban megbecsülhetetlen szolgálatot tehetnének, Kornfeld Zsigmond, a Hitelbank vezérigazgatója és Lánzy Leó, ha a mozgalom élére allanának.

Kornfeld a bankok körében érhetne el fényes eredményeket, míg Lánzy Leó sok sikerrel működhetne, ha ennek a mozgalomnak az érdekében ép oly erélylyel dolgoznék a kereskedelmi kamarában, amely erélylyel meg akarta akadályozni, hogy a kereskedelmi kamara az önálló vámterületet elvben helyeselje.

Évtizedek óta közjogi viták folynak a miatt, hogy a magyar állam önállósága nem jut eléggé kifejezésre a külföldi osztrák-magyar követéseknél és konzulátusoknál. Hibáztatjuk e miatt az államot, de megfellejtkezünk arról, hogy semmi jogunk szemrehányással illetni az államot. Ha a nemzet maga a legkönnyelműbb nembánomsággal tűri, hogy a magyar eszme itthon ki ne domborodjék, nincs joga követelni, hogy az állam az idegenben nemzetibb legyen a nemzetnél.

Biró Henrik.

CSARNOK.**Nagy Napoleon császár katonája.**

(Eckmann-Chatriantól.)

Fordította: **Ifjabb Möricz Pál.** 37.

És amint mi sorakozva ott állottunk, a moszkvai herceg, a marsall ellovagolt az arcvonalunk előtt. Mosolygott és vidám kedvében így szólt hozzánk:

— Derék legények vagytok! . . . Ez már aztán tetszik nekem . . . Fiuk megva-

85951

gyok elégedve veletek! . . . De megmondom a császárnak is, hogy mily derekasan kivágtatok a rezet . . . Jól van fiuk!

Olyan jó kedvű volt, hogy még kaczagott is. Annyira tetszett neki, hogy mi még az ágyukon is keresztül gázoltunk.

És amikor pedig Souham tábornok megjegyezte, hogy:

— No majd csak belejönnek! A marsall azt felelte reá:

— Igen, igen! A vér, a vér nem válik vízzé!

Jó magam is örültem, hogy a fogam ott nem hagytam ebben a csatározásban.

Az ezred másnap reggelig itt helyben maradt. A polgárságnál szét kvártélyoztak bennünket, a jámborok nagyon megijedtek tőlünk. Amit csak kivántunk, két kézzel is rakták elibünk. A huszonhetedik ezred csak este vonult be. Őket a régi kastélyba kvártélyozták el. Mi rendkívül ki voltunk állva. Egy darabig a mai dicsőségünket beszéltük meg. De minekutánna két vagy három pipadohányt kiszivtunk, lefeküdtünk. Minket hárommonkat: Czebedét, Klipfelt meg engemet, egy asztalosműhelybe kvártélyoztak el. Finom ágyat vetettünk a gyaluforgacsból. De éjjelkor már felhangzott a gyülekező jel. Még mielőtt elmentünk, az asztalos pálinkával is szolgált. Künt az eső csak úgy patakzott. Az nap este a szabadba táboroztunk le, mintegy két óra járásnyira Weisenfelsz-től, Kleben falu előtt. Ekkor az eső miatt sokat szenvedtünk.

Még több más csapat is csatlakozott hozzánk. Maga a császár is megérkezett Weisenfelszbe és az értesülés szerint az egész harmadik hadtest követi a mi hadosztályunkat. Egész nap csak erről folyt a beszéd. Többen igen megörültek a hírek. De másnap reggel öt órakor ismét felkerekedt a zászlóalj, megint minket küldtek előre elővédnek. Elértük a bizonyos Rippach nevezetű folyócskát. De ahelyett, hogy hidat kerestek volna a tisztjeink, egyenest ott helyben átgázoltunk rajta. Kötésen felül ért a víz. A bakkancsain majd leragadt az iszapba. Nagyot sóhajtottam. Ki hitte volna, hogy ennyire jutok. Bezzeg Gulden urnál még a náthától is félttem és minden héten legalább kétszer is változtattam harisnyát. Micsoda szörnyű dolgokat él meg az élő ember!

Már a folyó másik oldalán marsoltunk. A káka közt a gazban törtettünk előre, miközben szemünkbe tünt az ellenség. A baloldalon egy domb tetejéről kozákok leselkedtek reánk. Lassan kísérték a menete lésnüket. Hanem nem mertek reánk támadni. Ekkor láttam, hogy néha még az iszap, a moesár is jó valamiről. Így marsoltunk egész napfeiköltéig, amikor hirtelen iszonyu fegyverroponás és ágyudörgés csapódott a fülünkbe. Megállottunk. Az őrnagy pedig lovon felállva, távcsővel tekintett emez irányba.

Jó idő múlva Pinto sergeant megjegyezte:

— A hadosztály most nyomul előre, megtámadtak.

A kozákok is abba az irányba bámultak, de egy valami óra múlva sarkantyuba kapták a lovaikat és elvágtattak. Ekkor már mi is láttuk a hadosztály előnyomulását, amely a sikon jobbra feljéjldvén, maga előtt hajszolta a nagy tömegű muszka lovaságot.

— Előre! vezényelte az őrnagy.

És mi csak futottunk, de mindig a folyó mentén lefelé, de azt nem tudtuk volna megmondani, hogy miért, csak futottunk, amíg végre egy ódon hidhoz értünk. Ott emelkedett ez a hid, ahol a Rippach és a Gruna egyesülnek. A mi feladatunk az lett volna, hogy e helyen feltartóztassuk az

ellenséget. Hanem a kozákok hidejekorán észrevették a cselet. És az egész csorda eloldalgott a Gruna mögött, miközben egy gázlón átvergődtek. A mikor mi a hadosztállyal egyesültünk, akkor hallottuk, hogy Bessiéres marsallt éppen most megölte egy ágyugolyó.

Ettől a hirtől Görschen falu alá vonultunk, ahol mindjárt le is táboroztunk. Itt már széltére beszélték, hogy nagy csata előtt állunk. És hogy a mi eddig történt, az mind csak a kezdet volt. Minket rekrutákat akartak kipróbálni, hogy mint álljuk a tüzet. Elképzelhetik, hogy miket éreztem, aki értelmes és gondolkodó ember létemre és akaratom ellenére kerültem ebbe a helyzetbe. Továbbá, hogy a cimboráim is oly könnyű gondolkozásu személyek voltak, mint Fürszt, Czebede meg Klipfel, a kik örültek is a körülmények illetéknéppen való alakulásának. A balgák! — Mintha bizony a puskalövésnél, kardvágásnál vagy a szurony szurásnál egyéb mást is nyerhetek volna ebben a véres csatában.

Egész nap, sőt még éjszaka is jöideig folyton Katiczámmal foglalkoztam. Arra kértem az Istent, hogy oltalmazza meg az életemet és hogy ne fosszon meg a két karom épségétől, mert a szegény ember a karjával szerzi a mindennapi kenyerét.

XIII.

A Nagy-Görschen melletti magaslaton felgyulladt a tábori tűz. Egy csapat katona a faluból öt vagy hat darab vén tehenet hajsolt elő, ebből az eleven menászból készült volna még a vacsoránk. Azonban nagyobb részünk inkább alhatnék volt, mint ehetnek. Egész összetörte a testünket ez a mai hajza. Majd megérkeztek a többi ezredek is, a tüzéség, a municzió. Ugy tizenegy óratját lehetünk 10—12 000 ezer ember egy táborban, meg egy faluban is vagy 2000 katona, szóval az egész Souham hadosztály. A tábornok a küldönczisztijével a balraeső nagy malomban telepedett meg. Az őrszemvonal puskalövés távolságra oltalmazta és környékezte a magaslatot.

A nagy megerőltetéstől kifáradva, végre én is elszunnyadtam. De minden órában felriasztott az erős zöreij, döbögés, amely a hátunk mögül hallatszott, amerre a lipcsei országot vezet a pozernai régi hidon át és Lützen felé. Itt egész éjszaka döbögtek, ropogtak a kocsik, az ágyuk, a löporfogatok. És az éjszaka csöndjében hol gyöngűit, hol erősbödött a zaj.

Pinto sergeant fent virasztott. Pipázgatót, a bakkancsát száritgatta a tűznél. Ha valamelyik fiu megmozdult, mindjárt reá szólt:

— No mi a rekruta?

Hanem senki sem elegyedett vele beszédbe. Mert kívánta az alvást a fáradt emberi test.

A Nagy-Görscheni óra épp az ötöt ütötte, amikor felebredtem. Minden esonatom, minden porczikám szuródott, zsiborgott, annyira megviselt a sok marsolás, meg az a pogány czaptatás az iszapos folyóágyban. Mindamelletti feltápázkodtam, felkönyököltem, mert a hideg is borzongatótt. A táboritűz ugyan füstölgött még, de a pernyében alig lihogott már néhány halavány parázs. A sergeant felállott és úgy merengett a fehéres páráktól gözölgő rónaságra, amelyen már a nap is keresztül húzott néhány aranyos vonalat.

Még mindenki aludt körülünk. Az egyik a hátára foküdt, a másik az oldalára fordult és kinyújtotta egész a tűzig a lábait. Többen horkoltak, mások ismét hangosan kiabáltak, beszéltek az álmunkban.

A sergeant észrevette, hogy felebredtem. Mert épp a tűzhöz hajolt, paraszt keresett a pipájába. Tehát meg is szólított.

— No gyalogos Bertha, most tehát meg már az utóvédet adjuk.

Nem fogtam fel, hogy mit ért ezalatt. — Ugy-e bámulsz rekruta? szólt, pedig elég világos állapot. Mig mi itt rostokoltunk, ezalatt a sereg egész felkanyarodást csinált. Az az tegnap még mi előttünk állott a szuronyerdő Rippach felett. Ez órában pedig már a hatunk mögött valahol Lützen körül járnak. Az az ahelyett hogy az élén állanánk, most mi vagyunk az utóvéd.

(Folyt köv.)

Nyiltér.

Uj fogorvosi műterem.

Bethlen utca 54. sz. a. fogorvosi műtermet nyitottam. hol arany, ezüst, porcellán stb. töméseket, valamint technikai munkákat is végezek (egyes fogbetétek, gyökerekbe csapfogak, egész fogsor stb.)

Fogadok naponta d. e. 10—12-ig, d. u. 3—5-ig,

Dr. Winkler Jenő

egyetemes orvostudor fogorvos.

APRÓ HIRDETÉSEK.

10 szög 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből azedett minden szó 4 fillér.

Szép bajusz nyerhető rövid időn a hires „Hajduságpedrő” használata által. Egy doboz 40 fillér. Kapható Debreczenben Tóth Béla gyógyszerárban, valamint a készítő Grósz Nagy Ferencz gyógyszerésznél H.-Szoboszlón.

Ebesi ártézi víz a legjobb legesebb üdítő ital. Kapható minden fűszerüzletben, kávéházak és vendéglőkben. Fő- r a k t á r : Piacz-u. 7. sz.

Kossuth-u. 42 számú

uj emeletes ház jutányos áron eladó, esetleg egy kisebb ház vagy földbirtokkal elcserelehető.

Correptitornak

ajánkozom gimnasiunumi realisk. tanulók mellé. Beszélék perfecie németül. Czim a kiadóhivatalban.

Egy csinos uri lakás

3 szoba előszoba, konyha és hozzá tartozó helyiségekkel Csokonai u. 5 sz. a, kiadó. — Értekezhetni a tulajdonossal.

Eladó a vágóhid mellett 3000 négyszögöl föld, háztelkeknek. Bővebbet József kir. l. u, 47.

Érmelléki bor

Nagy Kágyai Kiss Albert ur termelése, uj szállitmány érkezett. Árusítja Várray János fűszerkereskedése (Rákóczi) Meszena u. sarkán 1 liter 36 kr. Megrendelhető nagy mennyiségben is, szállítva a termelő pinczejéből.

Fűszer és magkereskedés áthelyezése

Értesitem a n. é. vevőközönséget, miszerint **fűszer, csemege és magkereskedésemet f. é. november havában**, tetemesen megnagyobbítva s teljesen modernül berendezve a szomszédos újonnan épült **Kardos féle házba** [Kardos és Bosznay üzletek közt]

helyezem át.

Kontsek Géza

előbb GASZNER KÁROLY.

Hirdetmény.

Alantírt esődtömeggondnok közhírré teszi, hogy a Grósz Jakab közadós esődtömegéhez tartozó s mintegy 420 holdat tevő avas felsőfalusi bérczi erdő területén a makoltatás bérbé kiadó. Az erdő területén a Tur vize folyik keresztül s a felső falusi alj határral szomszédos s így legkönnyebben megközelíthető. Értekezhetni alantírt esődtömeggondnokkal Szatmáron.

Kelt Szatmárt, 1901, szept. 1.

Helmeczy József

ügyvéd,

mint Grósz Jakab esődtömegének gondnoka.

Van szerencsénk a n. é.- közön séget értesíteni, hogy raktárunk

női divat osztályát

az őszi-téli idényre a legujabb

**Szines és fekete selyem
Gyapju női ruhaszövet
Flanell, mosó velez
Téli kendő, sál
Ruhadiszek és béléсарukkal**

dusan felszereltük.

A Kunz József és Társa cégétől átvett árukat pedig

rendkívüli jutányos áron

árusítjuk ki.

Kiváló tisztelettel

Donogán és Somossy

Kunz József és társa utódai.

NAGY KERESLET

kinálkozik igyekvő egyéneknek, esetleg mint discret mellékkereset, oly minden társadalmi körben könnyen található érdeklődők ajánlásánál, kik kevés havi hozzájárulással egy oly egyesülésben kivannak részt venni, mely **korlátolt risico mellett nagy nyeresemény esélyek-re nyújt kilátást**

Ajánlatok N. 150. **Heinr. Eisler Berlin S. W 19.** intézendők.

Özv. Katz Hermanné

ez uton tudatja, hogy **bol-dogult férje által alapított és 20 éven át vezetett**

férfi ruha és szabóüzletet

változatlan módon folytatja és az eddig nyilvánult általános bizalmat és pártfogást továbbra is kéri.

Ruhamosó-gépek gyára

Krauss és Társa Bécs,

VIII., Währingergürtel 53. sz.

A legnagyobb és legrégebbi gyár e szakmában Ausztria-Magyarországban, elvállal teljes **mosóda** berendezéseket és szállít felelőség mellett a legszolidabb kivitelben.

Gőz mosógépet

elismert legjobb rendszerűt, kézi vagy gőzerőre 28 frtól feljebb 2000 frtig.

Centrifugal (körforgó)

mosógépet, zajtalan, kéz és gőzerőre 140 frtól feljebb.

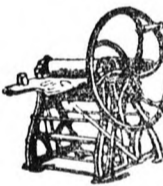
A legjobb **ruhafacsaró-gépet**

minden nagyságban 14 frtól feljebb.

Mangorló gépet

legjobb szerkezettel 28 frtól feljebb.

Vasaló gépet

85 frtól feljebb.

Kimerítő árjegyzékeket kívánatra ingyen és kérmentve.

20 kr.

egy kiló finom

csemege szőlő

3-4 kilós kosarakban

Szabó Lajos fiai ezégnél.

Debreczen, Tisza palota.

Artézi és szivattyus kutak

furására községek, gyárak, gazdaságok és magányosok részére jutányos feltételek mellett ajánlkozik

Guró Lőrincz

kutfurómaster és vállalkozó, ki 15 év lefolyása alatt 200-nál több sikerült furkutat létesített. Megrendelések címre: **Debreczen, Varga-u. 20 sz.** intézendők.

Minden külföldinél jobbak! és olcsóbbak!

a „Debreczeni vasöntöde és géplakatosság“

aranyéremmel kitüntetett kutszivattyui, borsajtói és szőlőzuzó gépei!

Eladás egyedül a gyártelepen:

Péterfia végén a hadházi-utcában.

Clyton & Shuttleworth Vácozi-kördt 68. sz. Budapest
mezőgazdasági gépgyárosok által a legjutányosabb árák mellett ajánljuk:

Locomobill és gőzcseplőgép-készletek továbbá járgány-cseplőgépek, löhőre-cseplők, tisztító-rosszák, aratógépek, szénagyűjtők, boronák.

Columbia-Drill legjobb sorvetőgépek, szecseszavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrlő-malmok, egytámasz acéllábok.

2- és 3-vasúti akák és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzékek kérésre ingyen és bérmentve küldetnek.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobill- és cseplőgép-gyára.

Képviselet és bizományi raktár: **Mattvasovszky Andor** ezéltt Bauer és Társa ezégnél